

Изказване на омбудсмана Мая Манолова на националната конференция „Заедно“, организирана от неправителствената организация „Надежда и домове за децата – клон България“

5 юли 2016 г., Дом на Европа

Благодаря на г-н Симеонов, благодаря на всички вас, за поканата и възможността да съм част от това събитие. През краткия период, през който съм омбудсман, всъщност стъпих в длъжност в края на миналата година, присъствах и се проведеха много събития, на които се обсъждаха проблемите на деинституционализацията. Това беше изключително важно за мен като човек, който е нов в тази сфера, за да мога наистина да осмисля истински проблемите. Мисля, че тези форуми са изключително полезни и за самия процес, защото изводите, които се направиха и ще се направят и днес са важни, затова как ще се продължи през следващия 5-годишен период.

Изключително много уважавам организацията „Надежда и домове за децата – клон България“ и съм сигурна, че днес ще стане един хубав форум, в който ще се кажат много важни неща и ще се набележат пътищата, по които ще вървим занапред.

Благодаря, за мен наистина е важно да съм тук. Аз разбирам моята функция като омбудсман не просто да бъде коректив, включително на процеса на деинституционализация, но и да подкрепям, да стимулирам, да стоя зад гърба на тези, които осъществяват тази наистина толкова важна и за децата, и за обществото в България социална промяна. Казвам социална промяна, защото според мен деинституционализацията не е процес, не е реформа, това е мащабна промяна.

Само като си спомним, откъде сме тръгнали – от анонимната дългосрочна институционална грижа, от с. Могилино, през проектите на отделни граждански организации, докато всички тези малки рекички се влеят в огромната река на правителствената програма за деинституционализация, която впрочем е може би първата програма, която последователно беше провеждана от няколко правителства.

Мисля, че като всяка важна програма, като всяка важна социална промяна, е необходимо да има моменти на преосмисляне на това откъде сме тръгнали, какви цели сме постигнали, имат ли нужда от корекция задачите,

които си поставяме, ще постигнем ли по този начин крайната цел. Мисля, че форумът в който участваме всички днес, ще бъде една стъпка именно в тази посока. Защото деинституционализацията не е просто затваряне на институциите, не е просто извеждане на децата и закриване на домове. Това е промяна, която да предотврати изобщо възможността деца да бъдат изпращани в институции. В цялата тази промяна, във всички тези дейности няма как да не сме заедно – представители на институции, граждански организации, международни организации.

Аз много високо ценя чувството на общност, на съпричастност, на споделяне, на взаимност, които съществуват сред всички хора, които са посветени на тази кауза. Аз наистина се чувствам вече част от вас, много се надявам и вие много скоро да започнете да ме чувствате като част от вас, защото най-ценното, което имате според мен е тази обща енергия, която се усеща на всеки един такъв форум.

Аз съм се занимавала с политика, с обществени дейности през последните десет години, но такава среда, такава атмосфера, толкова усещане не съм срещнала никъде. Затова много ви благодаря и ви поздравявам и винаги ще стоя зад вашето усилие като общност.

Освен това да съм част от тази общност ми даде и много знания, много експертиза, каквато аз не притежавах, допреди да се посветя на каузата обществен защитник. Основните принципи съм ги научила именно в тази общност. И тъй като се опитвам много отговорно да се посветя в работата си като омбудсман, извърших многобройни проверки и в близо 40 различни институции и форми на слединституционална грижа, центрове за настаняване от семеен тип, ДМСГД – там където още съществуват, новите алтернативни форми, които замениха ДМСГД, центрoвете за работа с деца, които са в общността, специализираните интернати. Аз имам вече своя поглед от непосредствени срещи на терен и с децата, и с хората в новите форми. Бих могла да бъде полезна с дискутирането на някои от проблемите и ще маркирам само някои от тях.

Продължава проблемът с човешкия ресурс, въпреки знанието на обществото колко са важни децата и колко е важна грижата за тях, ролята на хората, които работят в тази сфера да е подценена и финансово, и като социален престиж. Работи се наистина за унизително ниски заплащания, които са около минималната работна заплата - специалисти, кинезитерапевти, логопеди, детски психолози, социални работници, педагози - това не може да продължава така.

Финансирането – освен липсата на устойчивост, която вие по-добре от мен знаете се натъквам, че хората по места са принудени да правят всякакви еквилибристики, които не са в интерес на децата, за които се грижат. Например, задържането на деца в някои от новите ЦНСТ, за да си направят бройката и за да получат пари този център да съществува що-годе по приличен начин.

Детското участие – като омбудсман ще настоявам гласът на децата да се чува, включително в институции и вече извън институции, и да се разшири тяхната възможност да участват в целия процес на вземане на решения, включително и там, където на най-високо ниво се обсъждат нормативни промени, защо не и законодателни такива.

Има и много други теми, които вие знаете много по-добре от мен.

Искам специално да изкажа своето уважение към екипа на „Надежда и домове за децата – клон България“, защото те са се посветили на най-трудната грижа - за най-малките деца от 0 до 3 години, с разбирането колко е важно за едно бебе да бъде обгрижвано в дом, на което да бъдат посветени конкретни родителски грижи или много близки до тях.

Оценявам това, което правите ежедневно, възхищавам се от начина, по който го правите и споделям напълно вашето разбиране, че деинституционализацията ще приключи не тогава, когато затворим и последния дом. Всъщност илюстрация на този дом е детското креватче пред тази зала с детските зъбки по дървото на това креватче, а когато изобщо отпадне необходимостта от съществуване на подобни домове с такива или с по-модерни детски креватчета, когато мисленето на обществото ни се промени, така че на никой и през ум да не му минава, че едно дете може да бъде оставено в институция, независимо дали тя има най-модерното обзавеждане.

Благодаря ви, пожелавам ви успех!

Благодаря, че съм част от вас!

МАЯ МАНОЛОВА
ОМБУДСМАН НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ